

Základná umelecká škola Štefánikova 20, 071 01 Michalovce

Školský vzdelávací program pre druhú časť prvého stupňa základného štúdia Nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie – ISCED 2 B Predmet : Ľudový tanec

Názov predmetu	Ľudový tanec
Ročník	Tretí
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne
Učebný plán	č. 37
Stupeň vzdelania	ISCED 2B
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ Štefánikova 20, Michalovce – Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovacia jazyk	slovenský
Spracoval	Mgr. art Miroslav Benda
Koordinátor ŠkVP	Ľudmila Čuchranová
Schválené dňa	20 .júna 2014

ĽUDOVÝ TANEC

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Množstvo, rôznorodosť, pestrosť a krása slovenských ľudových tancov, ktoré sa dodnes zachovali, sú odrazom života nášho ľudu, jeho mentality, citov, potrieb, túžob, názorov, skúseností, fantázie, umeleckého vkusu a tvorivých schopností. Vznikali, rozvíjali sa, menili, zhromažďovali a zušľachtľovali sa po stáročia.

Na utváranie hudobného a tanečného prejavu mali vplyv rôzne činitele: geografické a sociálne podmienky, zamestnanie obyvateľstva, spôsob obživy, oblečenie, sťahovanie, isté ustálené zvyklosti v skupinách, rodoch či obciach a v neposlednom rade aj prejav výrazne nadaných jedincov – osobností –tvorcov z ľudu. Podobným spôsobom sa k nám dostali aj vplyvy ľudových tancov okolitých národov (hlavne v pohraničných oblastiach).

Na Slovensku sme si zatiaľ vytypovali tieto tanečné folklórne oblasti a podoblasti: Podunajská oblasť, Goralská oblasť, Záhorácka oblasť, Nitrianska oblasť, Myjavská oblasť, Trenčianska oblasť, Kysucká oblasť, Turčianska oblasť, Oravská oblasť, Liptovská oblasť, Spišská oblasť, Šarišská oblasť, Zemplínska oblasť, Gemerská oblasť, Horehronská oblasť, Zvolenská oblasť, Podpolianska oblasť, Novohradská oblasť, Hontianska oblasť, Tekovská oblasť.

Tanečný folklór v živej a pôvodnej podobe sa dnes vyskytuje už pomerne málo. Vidáme ho predovšetkým pri rodinných zvykoch (napr. svadby), zvykoch spojených s určitým obdobím roka (jarné chorovody, fašiangové sprievody), regrútskych zábavách a pod. Na zachovanie týchto národných kultúrnych hodnôt bolo vyvinuté veľké úsilie (výskumy vedeckých pracovníkov SAV, osvetových pracovníkov, profesionálnych i amatérskych umelcov, zápisy opisom, notami, filmové a video záznamy, nahrávky atď.).

V predmete ľudový tanec počas štúdia na ZUŠ by mali žiaci spoznať a naučiť sa rozpoznávať základné tanečné oblasti Slovenska, ich tanečné charaktery, základné tanečné motívy a tanečný repertoár. Ďalej by mali získať základné informácie o hudobnom prejave, ľudovom odeve, tanečných príležitostiach a zvykosloví. Ich vedomosti by mali byť trvalé a nemali by poznať len samostatné motívy, prípadne presne dané choreografie, ale aj pôvodné

formy tancov a vedieť ich interpretovať podľa svojich schopností na základe daných zákonitostí.

V každej tanečnej oblasti sa vyskytujú menej náročné tance, napríklad chorovody a chorovodné hry alebo novodobé ľudové tance, ale nie sú tancami, ktoré nesú charakteristické znaky tanečnej oblasti. Tieto tance majú podobné znaky na celom území Slovenska.

Tanec nikdy nebol samostatnou oblasťou v živote ľudí. Ľudový tanec, hudba, pieseň a ostatné ľudové prejavy tvorili syntetický celok, ktorý nám dáva obraz o vtedajšom spôsobe života a spoločenských vzťahoch.. K rovnakému vnímaniu ľudového tanca by sme mali viesť aj žiakov. Okrem toho rozvíjame u žiaka aj jeho technické schopnosti v oblasti rotačnej, skokovej a odzemkovej technike, vo vyšších ročníkoch sa zameriavame na techniku dvíhačiek či tanečný výraz. V prípade, že sa v ročníku nenachádza žiadny chlapec, čo je v poslednej dobe častým javom na ZUŠ, nie je nutné párové tance, resp. motívy mužských tancov, absolútne vynechať. V párových tancoch môže vedúcu úlohu v páre prebrať dievča. V pôvodnom prostredí často tancovali niektoré párové tance dve ženy (vojny a pod.). Aj poznanie mužských motívov je súčasťou tanečnej výchovy u dievčat a naopak.

CIELE PREDMETU

-priblížením tanečného, spevného a hudobného ľudového prejavu spoznať prostredie, zdroje tvorivosti a mentalitu ľudu v jednotlivých oblastiach Slovenska, zoznámiť sa s citovo bohatým, výrazovo silným prejavom vidieckeho človeka, ktorý tvoril obklopený zvyklosťami, náboženskými sviatkami, prírodou, rodinou, obcou a prácou

-viesť žiakov k rozoznávaniu jednotlivých oblastí, zoznámiť ich so základnými tanečnými motívmi, s pôvodnou formou jednotlivých tancov, prípadne s ich štylizáciou v choreografii (na hodinách tanečnej praxe), a piesňami v nárečí, s ľudovou hudbou, zvykmi a charakteristickými krojmi

-rozširovať a zdokonaľovať technickú vyspelosť žiakov, formovať a rozvíjať tanečnosť a tanečný charakter podľa jednotlivých oblastí, prehĺbovať výrazový register, podchytiť talenty

-cibrením tanečného a hudobného vkusu formovať tiež estetické cítenie žiaka

-z výchovnej stránky s poznávaním folklórnych tradícií ovplyvňovať a podporovať aj vlastenecké cítenie, pocit príslušnosti k slovenskému národu a národnostiam Slovenska.

-dosiahnuť technický a výrazový stupeň, zodpovedajúci požiadavkám špičkových amatérskych súborov ľudového scénického tanca a pripraviť žiaka na talentové skúšky na konzervatóriá so študijným zameraním Tanec a vysoké školy umeleckého zamerania.

Špecifické ciele

Kognitívne :

- Samostatne ovládať pohybový slovník daných regiónov

Afektívne :

- Emocionálne pohybom prežiť hudobný podklad

Psychomotorické :

- Rozvíjať sluchovú vnímavosť so zapájaním horných a dolných končatín

Vzdelávanie smeruje k tomu, aby žiaci dokázali:

- rozlíšiť spôsob zlých návikou od dobrých (charakter daného regiónu a pérovanie)

Kognitívna oblasť:

- Využiť danú techniku tanečnej praxi a v amatérskych folklórnych súboroch

Afektívna oblasť:

- vystihnúť charakter pohybu v hudobnom podklade v spolupráci s pedagógom

Psychomotorická oblasť:

- preukázať schopnosť využívať správne naučené tanečné motívy

Výchovno-vzdelávacie stratégie

Základné kľúčové kompetencie a spôsobilosti žiaka rozvíjame nasledovne:

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

- kultúrne a súvisle sa vyjadrovať, používať základnú tanečnú a pohybovú terminológiu primeranú veku a schopnostiam žiaka,
- aktívne počúvať, sústredene pracovať a náležite reagovať,
- uplatniť ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádzajú do kontaktu.

2. Spôsobilosti v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov,
- v každodenných situáciách mať schopnosť používať modely logického a priestorového myslenia a prezentácie:
  - interné a verejné žiacke predstavenia
- Rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti.

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- Používať aj digitálne zdroje.

4. Spôsobilosti učiť sa

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- spoľahlivo a úspešne zaznamenávať a zapamätávať si informácie, spomenúť si na ne a využívať ich pri praktickej zručnosti v danom predmete
- vytrvalo, iniciatívne a samostatne sa učiť a získavať informácie,
- hodnotiť informácie a využívať ich aj v medzi predmetových vzťahoch.

5. Spôsobilosť riešiť problémy

„Schopnosti tvorivo riešiť problémy“ môžeme využiť vo viacerých predmetoch tým, že vytvoríme pre žiakov motivačné a aktivizujúce pracovné prostredie a podmienky na riešenie praktických a teoretických problémových úloh a situácií,

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- hľadať a využívať rôzne informácie,
- skúšať viaceré možnosti riešenia problému,
- overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- vytvárať si pozitívny seba obraz, ktorý podporuje sebadôveru a seba rozvoj,
- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky ako svoje tvorivé a rozvojové možnosti,
- uvedomovať si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizovať,
- kontrolovať vlastné konanie a vedieť odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody.

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- tvoriť a prijímať umenie,
- pomenovať druhy umenia, ich špecifické zákonitosti a vyjadrovacie prostriedky,
- vyjadriť svoj názor i vkus
- ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu).

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
Ľudový tanec	<ul style="list-style-type: none"> • názorná metóda • praktická metóda • reproduktívna metóda	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci možností individuálny prístup na vyučovacej hodine

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Ludový tanec	Literatúra metodiky ľudového tanca pre žiakov daného ročníka od autora vybraného podľa uváženia pedagóga	- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	Názorné ukážky	- internet

Obsah vzdelávania

TEMATICKÝ CELOK	KOMPETENCIE	VÝKONOVÉ ŠTANDARDY	KRITÉRIA HODNOTENIA	METÓDY A PROSTRIEDKY HODNOTENIA
Ľudový tanec	Učiť žiaka ovládať: <ul style="list-style-type: none"> • motívy daného regiónu • podľa možnosti učiť ich aj samostatne využívať 	<ul style="list-style-type: none"> -vyformované návyky správneho držania tela -Prevedenie technicky náročnejších kombinácií z prebraných motívov -ovládajú orientáciu v priestore tanečnej sály 	Žiak zvládol: <ul style="list-style-type: none"> • správne návyky držania tela • základnú orientáciu v priestore • zatancuje náročnejšie pohybové kombinácie z danej techniky 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • pochvala, povzbudenie, kritika • motivácia prostredníctvom úspešných žiackych vzorov • kultúrne vystúpenie, verejný koncert